

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. rugsėjo 15 d.*

[Tekstas ištaisytas 2022 m. spalio 28 d. nutartimi]

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2004/38/EB – Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje – 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktas – Sąvoka „kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu“ – Vertinimo kriterijai“

Byloje C-22/21

dėl *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) 2021 m. sausio 13 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. sausio 14 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

SRS,

AA

prieš

Minister for Justice and Equality

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe, teisėjai N. Jääskinen, M. Safjan, N. Piçarra (pranešėjas) ir M. Gavalec,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- SRS ir AA, atstovaujama *solicitor* K. Berkeley, JC M. Flynn ir SC C. O'Dwyer,
- [Ištaisyta 2022 m. spalio 28 d. nutartimi] *Minister for Justice and Equality*, atstovaujamo M. Browne, A. Joyce ir J. Quaney, padedamų SC D. Brett, D. Conlan Smyth ir BL T. O'Connor,

* Proceso kalba: anglų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindegren ir M. Søndahl Wolff,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. M. Hoogveld,
- Norvegijos Karalystės, atstovaujamos J. T. Kaasin ir H. Ruus,
- Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2022 m. kovo 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant SRS ir AA ginčą su *Minister for Justice and Equality* (teisingumo ir lygybės ministras, Airija) dėl sprendimo atsisakyti išduoti leidimą gyventi šalyje teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2004/38 6 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Siekiant išlaikyti šeimos vienybę platesne prasme ir nepažeidžiant diskriminacijos pilietybės pagrindu draudimo, priimančioji valstybė narė asmenų, kurie neįtraukti į šeimos narių apibrėžimą pagal šią direktyvą ir todėl neturi automatinės įvažiavimo ir gyvenimo teisės, padėtį nagrinėja pagal savo teisės aktus ir nusprendžia, ar tokiems asmenims galėtų būti leista įvažiuoti ir gyventi šalyje, atsižvelgdama į jų santykį su Sąjungos piliečiu ar bet kurias kitas aplinkybes, pvz., jų finansinį ar fizinį priklausomumą nuo Sąjungos piliečio.“

- 4 Šios direktyvos 2 straipsnio „Apibrėžimai“ 2 punkte nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

2. „šeimos narys“ – tai:
 - a) sutuoktinis;

- b) partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, remiantis valstybės narės teisės aktais, jei priimančioji valstybė narė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai ir laikantis atitinkamuose priimančiosios valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;
- c) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus, arba išlaikytiniai;
- d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminytės liniją [pagal aukštutinę giminytės liniją].“

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje „Naudos gavėjai“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba pas juos atvyksta].

2. Nepažeisdama jokių laisvo judėjimo ir gyvenimo teisių, kuriuos [į kurias] atitinkami asmenys gali turėti savaime, priimančioji valstybė narė, laikydamasi savo teisės aktų, palengvina galimybę įvažiuoti ir gyventi šalyje tokiems asmenims:

- a) bet kokiems kitiems šeimos nariams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, nepatenkantiems į 2 straipsnio 2 dalies apibrėžimą [2 straipsnio 2 punkto apibrėžtį], kurie savo išvykimo šalyje yra išlaikomi ar veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu arba dėl rimtų sveikatos priežasčių jiems būtinai reikia asmeninės Sąjungos piliečio priežiūros;
- b) partneriams, su kuriais Sąjungos pilietis palaiko ilgalaikius santykius, jei jie tinkamai patvirtinami.

Priimančiosios valstybės narės imasi išsamiai nagrinėti asmenines aplinkybes ir turi patvirtinti bet kokį draudimą šiems žmonėms įvažiuoti ar gyventi šalyje.“

Airijos teisė

6 Direktyva 2004/38 į Airijos teisės sistemą perkelta *European Communities (Free Movement of Persons) (No 2) Regulations 2006* (2006 m. Europos Bendrijų (laisvo asmenų judėjimo) taisyklės (Nr. 2)) (toliau – 2006 m. taisyklės).

7 Šių taisyklių 2 straipsnio 1 dalis, kuria į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa, suformuluota taip:

„<...>

Su Sąjungos piliečiu susijęs „leidžiamas šeimos narys“ – tai bet koks šeimos narys, neatsižvelgiant į jo pilietybę, kuris nėra Sąjungos piliečio reikalavimus atitinkantis šeimos narys ir kuris savo kilmės šalyje, nuolatinės gyvenamosios vietos šalyje ar ankstesnės gyvenamosios vietos šalyje:

- a) yra išlaikomas Sąjungos piliečio;
- b) su Sąjungos piliečiu veda bendrą namų ūkį;

- c) dėl rimtų sveikatos priežasčių jam būtinai reikia asmeninės Sąjungos piliečio priežiūros; arba
- d) yra partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis palaiko ilgalaikius santykius, jei jie tinkamai patvirtinami.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 8 SRS ir AA, gimę Pakistane atitinkamai 1978 m. ir 1986 m., yra pirmos eilės pusbroliai. SRS persikėlė į Jungtinę Karalystę su savo šeima 1997 m. ir 2013 m. įgijo Jungtinės Karalystės pilietybę. 2010 m. AA atvyko į Jungtinę Karalystę, kad galėtų ten tęsti Pakistane pradėtas universitetines studijas. Šiuo tikslu jis turėjo ketverių metų trukmės studento vizą, kuri jam nesuteikė teisės dirbti, ir apsigyveno gyvenamajame būste, kuriame gyveno SRS.
- 9 SRS ir AA gyveno kartu (konkrečiai kalbant, su SRS tėvais) iki tol, kol pastarasis 2015 m. sausio mėn. išvyko į Airiją. AA, kurio studento viza baigėsi 2014 m. gruodžio 28 d., 2015 m. kovo 5 d. atvyko pas SRS į Airiją be vizos. Nuo tos dienos abu gyvena tame pačiame gyvenamajame būste.
- 10 2015 m. birželio 24 d. AA teisingumo ir lygybės ministrui pateikė prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje, remdamasis, pirma, finansiniu priklausomumu nuo SRS ir, antra, savo, kaip šeimos nario, kuris veda bendrą namų ūkį su SRS, statusu. 2015 m. gruodžio 21 d. sprendimu šis prašymas buvo atmestas motyvuojant, be kita ko, tuo, kad galima atsižvelgti tik į laikotarpį po SRS natūralizavimo 2013 m. vasario mėn., todėl reikia manyti, kad SRS ir AA kartu išgyveno trumpiau nei dvejus metus.
- 11 2016 m. sausio mėn. AA, prie bylos medžiagos pridėjęs kitus dokumentus, kuriais siekė įrodyti, kad laikotarpiu nuo 2010 m. liepos mėn. iki 2015 m. sausio mėn. jį išlaikė SRS, paprašė peržiūrėti tą sprendimą. 2016 m. rugpjūčio 15 d. teisingumo ir lygybės ministras patvirtino minėtą sprendimą, motyvuodamas tuo, kad nors SRS ir AA gyveno tuo pačiu adresu, nenustatyta, kad SRS iš tikrųjų buvo „namų ūkio Jungtinėje Karalystėje galva“.
- 12 Tuomet SRS ir AA pareiškė ieškinį *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) dėl 2016 m. rugpjūčio 15 d. sprendimo panaikinimo. Jie tvirtino, kad „namų ūkio galvos“ kriterijus nėra aiškus ir kad jie neturi jokios informacijos, kaip jo laikytis. 2018 m. liepos 25 d. sprendimu tas teismas ieškinį atmetė ir nusprendė, jog tam, kad asmenį būtų galima laikyti „kitu šeimos nariu, kuris veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, turi būti įrodyta, kad šis pilietis savo kilmės valstybėje buvo „namų ūkio galva“.
- 13 SRS ir AA apskundė tą sprendimą *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija), be kita ko, teigdami, kad *High Court* (Aukštasis teismas) siaurai aiškino sąvoką „kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu“, ir neatsižvelgė į kitas Direktyvos 2004/38 kalbines versijas. 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimu *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas) atmetė apeliacinį skundą. Jis nusprendė, kad po tuo pačiu stogu gyvenantys asmenys nebūtinai veda bendrą namų ūkį, ir tam, kad šiuos asmenis būtų galima laikyti šeimos nariais, kurie veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu, jie turi būti šio piliečio šeimos branduolio dalis ir ja išlikti numatomoje ateityje, priimančiojoje valstybėje narėje gyvendami po tuo pačiu stogu ne vien dėl patogumo, bet ir dėl emocinio artumo.

- 14 SRS ir AA buvo leista pateikti kasacinį skundą *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. 2020 m. liepos 20 d. tas teismas nustatė šio apeliacinio skundo nagrinėjimo ribas – sąvokos „kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, išaiškinimas.
- 15 Pažymėjęs tam tikrus Direktyvos 2004/38 kalbinių versijų skirtumus, minėtas teismas pažymi, kad, siekiant suprasti šią sąvoką, žodžių junginys „namų ūkio galva“, nors ir yra pasenęs, gali būti naudingas. Be to, jis siūlo kelis kriterijus, kad būtų galima vienodai aiškinti šią sąvoką; tarp šių kriterijų yra gyvenimo namų ūkyje trukmė ir tikslas. Jis priduria, kad, atsižvelgiant į šios direktyvos tikslą palengvinti Sąjungos piliečių judėjimą, dar reikia nustatyti, ar Sąjungos pilietis būtų atgrasytas vykti į kitą valstybę narę, jei kitas atitinkamas jo šeimos narys, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, negalėtų vykti kartu.
- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar galima nustatyti [Direktyvos 2004/38] [3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkte] vartojamos sąvokos „asmuo, kuris veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu“ apibrėžtį, kad ji būtų visuotinai taikoma visoje [Europos] Sąjungoje, ir, jei taip, kokia yra ta apibrėžtis?
2. Jei tos sąvokos apibrėžties nustatyti negalima, kokiais kriterijais vadovaudamiesi teisėjai turėtų vertinti įrodymus, kad nacionaliniai teismai pagal nustatytą veiksnių sąrašą galėtų priimti sprendimą, ar asmuo su Sąjungos piliečiu veda bendrą namų ūkį, kaip tai suprantama judėjimo laisvės tikslu?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 17 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkte vartojamą sąvoką „bet koks kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu“, patikslinant kriterijus, į kuriuos šiuo tikslu reikia atsižvelgti.
- 18 Pirmiausia reikia pažymėti, kad nors Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje daroma nuoroda į nacionalinės teisės aktus, ši nuoroda, kaip savo rašytinėse pastabose pažymi Europos Komisija, susijusi ne su šioje nuostatoje nurodytų asmenų apibrėžimu, o su sąlygomis, kuriomis priimančioji valstybė narė turi palengvinti šių asmenų atvykimą ir gyvenimą šalyje.
- 19 Kadangi šioje nuostatoje nėra jokios aiškios nuorodos į valstybių narių teisę apibrėžti sąvoką „bet koks kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu“, iš vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimų matyti, kad ta pati nuostata visoje Sąjungos teritorijoje turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į įprastą joje vartojamų terminų reikšmę, bet ir jos kontekstą ir teisės aktu, kurio dalis ji yra, siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Ziolkowski ir Szeja*, C-424/10 ir C-425/10, EU:C:2011:866, 32 punktą; 2019 m. kovo 26 d.

Sprendimo *SM (Vaiko globa pagal Alžyro kafalos sistemą)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 50 punktą, taip pat 2022 m. vasario 24 d. Sprendimo *A ir kt. (Draudimo sutartys „unit-linked“)*, C-143/20 ir C-213/20, EU:C:2022:118, 68 punktą).

- 20 Dėl pažodinio Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto aiškinimo pirmiausia reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją vienoje iš Sąjungos teisės nuostatų kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatų aiškinimo pagrindas ir įgyti pirmenybės prieš kitas kalbines versijas. Dėl būtinumo vienodai aiškinti kiekvieną Sąjungos teisės akto nuostatą neleidžiama remtis tik viena iš jos kalbinių versijų, bet reikalaujama, kad ji būtų aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisinio reglamentavimo, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (šiuo klausimu žr. 1977 m. spalio 27 d. Sprendimo *Bouchereau*, 30/77, EU:C:1977:172, 14 punktą ir 2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Bartosch Airport Supply Services*, C-772/19, EU:C:2021:141, 26 punktą).
- 21 Nors šiuo atveju tam tikrose Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto kalbinėse versijose (pavyzdžiui, versijoje ispanų „viva con“, italų „convive“) arba nyderlandų („inwonen“) k.) vartojamus žodžius galima aiškinti kaip reiškiančius paprasčiausią gyvenimą kartu po tuo pačiu stogu, kitose kalbinėse versijose vartojami žodžiai reiškia gyvenimą namuose ir apima visą tame pačiame namų ūkyje su šeiminiu gyvenimu susijusią veiklą ir reikalus, o tai reiškia daugiau negu paprastą dalijimąsi gyvenamąja vieta arba vien laikiną gyvenimą kartu tik dėl patogumo. Taip yra, be kita ko, šios nuostatų versijose čekų („domácnost“), vokiečių („häusliche Gemeinschaft“), estų („leibkond“), anglų („household“), prancūzų („ménage“), vengrų („háztartás“), portugalų („comunhão de habitação“), slovakų („domácnost“) ir suomių („samassa taloudessa“) kalbomis.
- 22 Be to, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto formuluotėje nėra nieko, kas leistų manyti, kad aiškinant šią nuostatą reikia remtis sąvoka „namų ūkio galva“. Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 34 punkte, praktiškai tai reikštų papildomo kriterijaus, kuris nenumatytas minėtos nuostatų tekste, nustatymą.
- 23 Pažodinį Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto aiškinimą, jog tam, kad „kitas šeimos narys“ galėtų patekti į šios nuostatų taikymo sritį, jis turi turėti ryšį su atitinkamu Sąjungos piliečiu (o tai reiškia daugiau negu gyvenimą kartu vien dėl patogumo), patvirtina minėtos nuostatų kontekstas. Iš tiesų minėtoje nuostatų, siejamoje su šios direktyvos 6 konstatuojamąja dalimi, numatyti kiti du atvejai susiję su situacija, kai „kitas šeimos narys“ yra priklausomas nuo Sąjungos piliečio. Pirmasis atvejis, t. y. kai šis kitas šeimos narys yra išlaikomas Sąjungos piliečio, susijęs su finansinio priklausomumo situacija. Antrasis atvejis, kai Sąjungos pilietis dėl rimtų sveikatos priežasčių būtinai ir asmeniškai privalo rūpintis atitinkamu „kitu šeimos nariu“, aiškiai susijęs su fizinio priklausomumo situacija. Šiomis aplinkybėmis pagrindinėje byloje nagrinėjamas atvejis, kai kitas šeimos narys veda bendrą namų ūkį su Sąjungos piliečiu, turi būti suprantamas kaip susijęs ir su priklausomumu, grindžiamu glaudžiu ir stabiliu šių dviejų asmenų asmeniniu ryšiu.
- 24 Be to, tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktu, siejama su jos 6 konstatuojamąja dalimi, kurioje nurodyta, kad šia direktyva siekiama „išlaikyti šeimos vienybę platesne prasme“, palengvinant asmenų, kurie nepatenka į vieną iš Sąjungos piliečio „šeimos nario“ kategorijų, apibrėžtų tos direktyvos 2 straipsnio 2 punkte, tačiau dėl specifinių faktinių aplinkybių palaiko su Sąjungos piliečiu glaudžius ir tvarius šeiminius ryšius,

atvykimą ir gyvenimą šalyje, siekiamas tikslas (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Rahman ir kt.*, C-83/11, EU:C:2012:519, 32 punktą ir 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *SM (Vaiko globa pagal Alžyro kafalos sistemą)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 60 punktą).

- 25 Kitaip nei Sąjungos piliečio šeimos nariai, apibrėžti Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkte, šio piliečio „kiti šeimos nariai“, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, turi ne teisę atvykti į priimančiąją valstybę narę ir joje gyventi, bet galimybę gauti tokią teisę, kaip nurodyta šios direktyvos 6 konstatuojamojoje dalyje, „atsižvelg[iant] į jų santykį su Sąjungos piliečiu ar bet kurias kitas aplinkybes, pvz., jų finansinį ar fizinį priklausomumą nuo Sąjungos piliečio“. Pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą šiuo tikslu šiems „kitiems šeimos nariams“ suteikiamos procedūrinės garantijos, t. y. gauti sprendimą dėl jų prašymo leisti įvažiuoti į šalį ir gyventi joje, kuris turi būti grindžiamas išsamiau jų asmeninės situacijos nagrinėjimu ir kuriame turi būti atsižvelgta į visas konkrečias jos aplinkybes, ir kuris – jeigu prašymas atmetamas – turi būti motyvuotas (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Rahman ir kt.*, C-83/11, EU:C:2012:519, 19–22 punktus ir 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *SM (Vaiko globa pagal Alžyro kafalos sistemą)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 62 punktą).
- 26 Šiomis aplinkybėmis tam, kad „kitas šeimos narys“ galėtų būti laikomas vedančiu bendrą namų ūkį, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, Sąjungos pilietis, turintis teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, turi pateikti glaudžių ir stabilių asmeninių ryšių su šiuo piliečiu įrodymą, patvirtinantį, kad šie du asmenys iš tikrųjų vienas nuo kito priklauso ir kad nebuvo gyvenama kartu siekiant gauti leidimą atvykti ir gyventi šioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimo *Rahman ir kt.*, C-83/11, EU:C:2012:519, 38 punktą).
- 27 Siekiant įvertinti tokio ryšio buvimą, Sąjungos piliečio ir atitinkamo kito jo šeimos nario giminystės laipsnis yra aplinkybė, į kurią būtina atsižvelgti. Vis dėlto, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 40 ir 41 punktuose, atsižvelgiant į kiekvieno atvejo aplinkybes taip pat reikia atsižvelgti į atitinkamų šeimos santykių glaudumą, abipusiškumą ir ryšio tarp šių dviejų asmenų intensyvumą. Šis ryšys turi būti toks, kad jei kitas atitinkamas šeimos narys negalėtų su Sąjungos piliečiu vesti bendro ūkio priimančiojoje valstybėje narėje, tai paveiktų bent vieną iš šių dviejų asmenų.
- 28 Vis dėlto negalima reikalauti, kad minėtas ryšys būtų toks, kad Sąjungos pilietis atsisakytų naudotis judėjimo laisve, jei šis kitas jo šeimos narys negalėtų vykti kartu į priimančiąją valstybę narę arba pas jį atvykti į šią valstybę narę. Toks reikalavimas reikštų, kad atitinkamą „kitą šeimos narį“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktą, reikia prilyginti šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte aiškiai nurodytiems šeimos nariams.
- 29 Sąjungos piliečio ir atitinkamo kito jo šeimos nario gyvenimo kartu trukmė taip pat yra svarbus veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti vertinant, ar yra pastovus asmeninis ryšys. Šią trukmę turi būti galima nustatyti neatsižvelgiant į Sąjungos piliečio statuso įgijimo datą. Iš Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkto, aiškinamo atsižvelgiant į jos 6 konstatuojamąją dalį, matyti, kad vertinant šiuos du asmenis siejančio asmeninio ryšio stabilumą reikia atsižvelgti ne tik į laikotarpį po šio statuso įgijimo, bet ir į ankstesnį laikotarpį.

- 30 Todėl į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje nurodyta sąvoka „bet koks kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu“ reiškia asmenis, kurie, gyvendami kartu tuose pačiuose namuose, kai tai nėra vien laikinas gyvenimas kartu tik dėl patogumo, palaiko su šiuo piliečiu tarpusavio priklausomumo santykius, grindžiamus glaudžiais ir stabiliais asmeniniais ryšiais, palaikomais gyvenant tame pačiame namų ūkyje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 31 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 3 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punktas

turi būti aiškinamas taip:

šioje nuostatoje nurodyta sąvoka „bet koks kitas šeimos narys, kuris veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu“ reiškia asmenis, kurie, gyvendami kartu tuose pačiuose namuose, kai tai nėra vien laikinas gyvenimas kartu tik dėl patogumo, palaiko su šiuo piliečiu tarpusavio priklausomumo santykius, grindžiamus glaudžiais ir stabiliais asmeniniais ryšiais, palaikomais gyvenant tame pačiame namų ūkyje.

Parašai.